

درآمدی بر بودجه بندی سرمایه و بودجه ریزی در شرکت های دولتی

مؤلفین

حسن چهارمحالی

مدرس دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

حسن کولیوند

هیئت علمی دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

مهدی حق شناس

مدرس دانشگاه پدافند هوایی خاتم الانبیاء (ص)

نیاز دانش

سرشناسه	: چهارمحالی، حسن، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور	: درآمدی بر بودجه بندی سرمایه و بودجه ریزی در شرکتهای دولتی / مولفین حسن چهارمحالی، حسن کولیوند، مهدی حق شناس.
مشخصات نشر	: تهران: نیاز دانش، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۱۳۹ ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۰۰۰۰ ریال ۸۸-۰-۷۷۲۴-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: شرکتهای دولتی -- ایران -- امور مالی
موضوع	: Corporations, Government --Iran --Finance
موضوع	: بودجه ریزی -- ایران
موضوع	: Budget process--Iran
شناسه افزوده	: کولیوند، حسن، ۱۳۵۵
شناسه افزوده	: حق شناس، مهدی، ۱۳۶۴
رده بندی کنگره	: HJ۲۱۵۴/۴/چ۹د۴ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	: ۳۵۲/۴۸۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۰۴۶۴۶

نام کتاب	: درآمدی بر بودجه بندی سرمایه و بودجه ریزی در شرکتهای دولتی
مؤلفین	: حسن چهارمحالی، حسن کولیوند، مهدی حق شناس
مدیر اجرایی - ناظر بر چاپ	: حمیدرضا محمد شیرازی - محمد شمس
ناشر	: نیاز دانش
صفحه آرا	: واحد تولید انتشارات نیاز دانش
نوبت چاپ	: اول - ۱۳۹۶
شمارگان	: ۱۰۰ نسخه
قیمت	: ۹۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۲۴-۸۸-۰

ISBN:978-600-7724-88-0

هرگونه چاپ و تکثیر (اعم از زیراکس، بازنویسی، ضبط کامپیوتری و تهیهی CD) از محتویات این اثر بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است، متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

آدرس انتشارات: تهران، میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، تقاطع وحید نظری، پلاک ۲۵۵، طبقه ۱، واحد ۲

۰۲۱-۶۶۴۷۸۱۰۶-۶۶۴۷۸۱۰۸-۰۹۱۲۷۰۷۳۹۳۵

www.Niaze-Danesh.com

مشاوره جهت نشر: ۲۱۰۶۷۰۹ - ۰۹۱۲

فهرست مطالب

۹	فصل اول: اصول و مبانی برنامه‌ریزی.....	۹
۹	۱-۱ مقدمه	۹
۹	۲-۱ تعریف برنامه‌ریزی	۹
۱۰	۳-۱ تعریف برنامه	۱۰
۱۱	۴-۱ انواع برنامه‌ریزی در سطح کلان	۱۱
۱۲	۵-۱ انواع برنامه‌ریزی در سطح خرد	۱۲
۱۳	۶-۱ دیدگاه‌های متداول در برنامه‌ریزی	۱۳
۱۷	فصل دوم: بررسی مفاهیم و ویژگی‌های بودجه	۱۷
۱۷	۱-۲ مقدمه	۱۷
۱۸	۲-۲ فلسفه و دلایل اصلی پیدایش بودجه	۱۸
۱۸	۳-۲ واژه‌شناسی بودجه	۱۸
۱۹	۴-۲ تعریف بودجه	۱۹
۲۱	۵-۲ بودجه کل کشور	۲۱
۲۲	۶-۲ عناصر اصلی تشکیل‌دهنده بودجه	۲۲
۲۳	۷-۲ نقش‌های بودجه	۲۳
۲۳	۸-۲ سطوح بودجه‌بندی	۲۳
۲۴	۹-۲ مقاصد بودجه‌بندی	۲۴
۲۴	۱۰-۲ وظایف بودجه‌بندی	۲۴
۲۵	۱۱-۲ سیر تکوین مفهوم و نقش بودجه	۲۵
۲۹	فصل سوم: سیر تحول و اصلاحات بودجه	۲۹
۲۹	۱-۳ مقدمه	۲۹
۲۹	۲-۳ نکات مهم بر بررسی سیر تاریخی بودجه	۲۹
۳۰	۳-۳ سیر تحول بودجه در ایران	۳۰
۳۰	۱-۳-۳ دوره‌ی اول) ایران باستان تا دوره‌ی سلجوقیان	۳۰
۳۱	۲-۳-۳ دوره‌ی دوم) سلجوقیان تا انقلاب مشروطه	۳۱
۳۲	۳-۳-۳ دوره‌ی سوم) انقلاب مشروطه تا پیروزی انقلاب اسلامی	۳۲
۳۴	۴-۳-۳ دوره‌ی چهارم) پیروزی انقلاب اسلامی تا حال	۳۴
۳۷	فصل چهارم: اصول بودجه.....	۳۷
۳۷	۱-۴ مقدمه	۳۷

۳۷	۲-۴ اصل سالانه بودن بودجه
۳۸	۳-۴ اصل وحدت بودجه
۳۹	۴-۴ اصل تعادل بودجه
۴۰	۵-۴ اصل جامعیت
۴۰	۶-۴ اصل تخصیص
۴۱	۷-۴ اصل عدم تخصیص
۴۱	۸-۴ اصل انعطاف پذیری
۴۲	۹-۴ اصل وضوح
۴۲	۱۰-۴ اصل تحدیدی بودن هزینه‌ها
۴۳	۱۱-۴ اصل تخمینی بودن درآمدها
۴۳	۱۲-۴ اصل شمولیت یا تفصیل بودجه
۴۳	۱۳-۴ اصل تنظیم بودجه بر مبنای عملیات
۴۴	۱۴-۴ اصل تقدم درآمد بر مخارج
۴۴	۱۵-۴ اصل تفکیک هزینه‌های مستمر از غیرمستمر
۴۵	فصل پنجم: طبقه‌بندی‌های بودجه
۴۵	۱-۵ تعریف طبقه‌بندی
۴۵	۲-۵ طبقه‌بندی بودجه:
۴۶	۳-۵ هدف‌های طبقه‌بندی بودجه
۴۶	۴-۵ انواع بودجه در بودجه کل کشور
۴۷	۵-۵ بودجه عمومی دولت
۴۷	۱-۵-۵ منابع بودجه عمومی دولت
۴۷	۱-۱-۵-۵ دسته اول: درآمدها
۴۹	۲-۱-۵-۵ دسته دوم: واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۰	۳-۱-۵-۵ دسته سوم: واگذاری دارایی‌های مالی
۵۰	۲-۵-۵ مصارف بودجه عمومی دولت (هزینه‌ها)
۵۱	۱-۲-۵-۵ طبقه‌بندی بر اساس مواد هزینه
۵۵	۲-۲-۵-۵ طبقه‌بندی سازمانی
۵۸	۳-۲-۵-۵ طبقه‌بندی اقتصادی هزینه‌ها
۶۰	۴-۲-۵-۵ طبقه‌بندی عملیاتی (برحسب عملیات)
۶۳	فصل ششم: سیکل (مراحل) بودجه
۶۳	۱-۶ مقدمه
۶۳	۲-۶ بررسی فرآیند بودجه در دستگاه‌های اجرایی
۶۴	۳-۶ مراحل بودجه
۶۵	۱-۳-۶ مرحله اول: تهیه و پیشنهاد بودجه
۶۸	۲-۳-۶ مرحله دوم: رسیدگی و تصویب بودجه
۶۹	۳-۳-۶ مرحله سوم: اجرای بودجه
۷۲	۴-۳-۶ مرحله چهارم: کنترل و نظارت بر اجرای بودجه

۷۹	فصل هفتم: روش‌های تهیه و تنظیم بودجه
۷۹	۱-۷ مقدمه
۸۰	۲-۷ روش‌های پیش‌بینی درآمدها
۸۰	۱-۲-۷ روش سال ماقبل آخر
۸۰	۲-۲-۷ روش حد متوسط‌ها
۸۱	۳-۲-۷ روش پیش‌بینی مستقیم
۸۱	۴-۲-۷ روش سنجیده منظم
۸۱	۳-۷ روش‌های پیش‌بینی هزینه‌ها
۸۱	۱-۳-۷ بودجه متداول
۸۲	۲-۳-۷ بودجه‌ریزی افزایشی
۸۳	۳-۳-۷ بودجه برنامه‌ای
۸۳	۴-۳-۷ بودجه عملیاتی
۸۶	۵-۳-۷ بودجه‌ریزی بر مبنای صفر
۸۷	۶-۳-۷ بودجه‌ریزی به روش (برنامه‌ریزی، طرح‌ریزی، بودجه‌ریزی) PPBS
۸۷	۷-۳-۷ بودجه منعطف یا متغیر یا انعطاف‌پذیر (دگرگونی‌پذیر)
۸۹	فصل هشتم: فرآیند بودجه‌ریزی در شرکت‌های دولتی
۸۹	۱-۸ مقدمه
۸۹	۲-۸ نقش شرکت‌های دولتی در اداره امور عمومی جامعه
۹۰	۳-۸ تعریف شرکت دولتی
۹۱	۴-۸ ارکان شرکت‌های دولتی
۹۴	۵-۸ روش بودجه‌ریزی شرکت‌های دولتی
۹۴	۶-۸ بررسی مراحل مختلف بودجه‌ریزی در شرکت‌های دولتی
۹۴	۱-۶-۸ مرحله تهیه و تنظیم و پیشنهاد بودجه
۹۹	۲-۶-۸ مرحله تصویب بودجه
۱۰۰	۳-۶-۸ مرحله اجرای بودجه
۱۰۱	۴-۶-۸ مرحله کنترل بودجه
۱۰۱	۷-۸ تفاوت‌های مهم بین شرکت دولتی با وزارتخانه و مؤسسه دولتی
۱۰۵	فصل نهم: بودجه‌بندی سرمایه
۱۰۵	۱-۹ مقدمه
۱۰۵	۲-۹ مفهوم بودجه‌بندی سرمایه
۱۰۶	۳-۹ مقدمه‌ای بر بودجه‌بندی سرمایه
۱۰۷	۴-۹ تصمیم‌گیری
۱۰۸	۵-۹ بودجه و مدیریت
۱۰۹	۶-۹ انواع تصمیمات بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۰۹	۷-۹ عوامل مؤثر بر تصمیمات بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۱۰	۸-۹ فرآیند بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۱۱	۱-۸-۹ مرحله برنامه‌ریزی
۱۱۲	۲-۸-۹ مرحله ارزیابی طرح‌ها

۱۱۲ ۳-۸-۹ مرحله انتخاب طرح‌ها
۱۱۲ ۴-۸-۹ مرحله اجرا
۱۱۲ ۵-۸-۹ مرحله کنترل و پیگیری
۱۱۳ ۶-۸-۹ مرحله رسیدگی و بازرسی عملیات (حسابرسی)
۱۱۳ ۹-۹ بودجه‌بندی سرمایه‌ای در شرایط سهمیه‌بندی سرمایه‌ای
۱۱۴ ۱۰-۹ وجه تمایز بودجه‌بندی سرمایه‌ای از سایر اجزای بودجه
۱۱۴ ۱۱-۹ راهکارهای عملی در بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۱۵ ۱۲-۹ روش‌های بودجه‌بندی سرمایه‌ای
۱۱۵ ۱-۱۲-۹ روش دوره بازیافت سرمایه
۱۱۶ ۲-۱۲-۹ روش نرخ بازده حسابداری
۱۱۷ ۳-۱۲-۹ روش ارزش فعلی خالص
۱۱۸ ۴-۱۲-۹ روش نرخ بازده داخلی
۱۱۹ ۵-۱۲-۹ روش شاخص سودآوری
۱۱۹ ۶-۱۲-۹ دوره بازگشت سرمایه تنزیل شده
۱۲۰ ۱۳-۹ بودجه‌بندی در شرایط نبود اطمینان کامل
۱۲۰ ۱۴-۹ مقایسه روش‌های ارزیابی پروژه‌های سرمایه‌گذاری در نقاط مختلف جهان
۱۲۳ فصل دهم: اصطلاحات کاربردی در بودجه:

مقدمه

انسان همانند سایر جانداران برای حفظ و ادامه زندگی خویش به دنیای خارج از خود نیازمند است که این نیاز در انسان دارای ابعاد وسیع می‌باشد که مشتمل بر نیازهای اجتماعی روحی و معنوی نیز می‌گردد. در مقابل نیازهای نامحدود موجودات جاندار به طور اعم و انسان به عنوان اشرف مخلوقات به طور اخص واقعیت دیگری خودنمایی می‌کند که به‌عنوان محدودیت منابع از آن یاد می‌کنیم.

منابع و امکاناتی که در طبیعت وجود دارد تأمین‌کننده تمامی نیازها و خواسته‌های انسان‌ها نمی‌باشد، بنابراین لازم از آنها استفاده بهینه گردد. در این راستا یکی از ابزارهایی که در جهت تخصیص بهینه منابع معرفی شده است "بودجه" می‌باشد که به عنوان وسیله‌ای در جهت خلق حداکثر مطلوبیت برای دولت‌ها و شرکت‌ها به وجود آمده است.

انسان به عنوان فرد در زندگی روزمره دائماً در حال بودجه‌ریزی است، بدین ترتیب که با آگاهی بر نیازمندی‌های خود، منابع خویش را نیز مشخص می‌نماید و به علت محدود بودن منابع با سبک و سنگین کردن نیازها، برخی را در اولویت قرار داده و از برخی دیگر کلاً یا جزئاً و موقتاً یا برای همیشه چشم‌پوشی می‌نماید. هدف از تألیف این کتاب آشنایی با مفاهیم برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی، درک روش‌های مختلف بودجه‌بندی بخصوص در شرکت‌های دولتی و در نهایت معرفی ابزارهای بودجه‌بندی سرمایه در جهت انتخاب و ارزیابی پروژه‌ها در شرکت‌های دولتی می‌باشد.

در پایان از راهنمایی و یاری همه عزیزانی که امکان ناش این کتاب را فراهم آوردند، سپاسگذاری و قدردانی می‌نمایم.